

ЯКІСТЬ ПОВЕРХНЕВИХ ВОД МАЛИХ РІЧОК ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

*Дорогань В. В., студентка 4 курсу
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
Гололобова О.О., доц. кафедри моніторингу довкілля та природокористування
ХНУ імені В.Н.Каразіна, науковий керівник
м. Харків, площа Свободи, 6
Україна
doroganvika@ukr.net*

На території Полтавщини нараховується 137 малих річок з довжиною більше 10 км і площею водозбірного басейну до 2000 км². Малі річки Полтавської області належать до водозбірного басейну р. Дніпро [2]. Об'єктом наших досліджень стали поверхневі води п'яти малих річок області, а саме: р. Говтва (36 км.) – права притока р. Псел, яка протікає трьома адміністративними районами області; р. Грунь (85 км.) – протікає в межах Гадяцького району, права притока р. Псел; р. Ташань (51 км.) – протікає лише в межах Зіньківського району, права притока Псла; р. Полузир'я (70 км.) – права притока р. Ворскли, протікає чотирма адміністративними районами області; р. Коломак (102 км.) – протікає в двох районах Полтавської області, ліва притока Ворскли [1].

Малі річки Полтавської області формують гідрохімічний склад та якість води середніх і великих річок, однак через незначні площі водозбірних басейнів вони є найбільш вразливими до деструктивного антропогенного впливу, тому потребують постійного моніторингу якості води.

Моніторинг якості поверхневих вод річок Полтавської області здійснюють: Полтавське регіональне управління водних ресурсів, Державна екологічна інспекція у Полтавській області, ДУ Полтавський обласний лабораторний центр МОЗ України, Світловодська гідрометеорологічна обсерваторія [2]. Однак державні установи області проводять контроль стану вод лише великих і середніх річок області, тоді як малі річки практично не залучені до системи моніторингу. З метою визначення якості поверхневих вод малих річок Полтавської області нами було відібрано 5 проб річкової води з п'яти малих річок області, а саме: проба № 1 – р. Говтва (Решетилівський р-н., смт. Решетилівка); проба № 2 – р. Полузир'я (Полтавський р-н., с. Абазівка); проба № 3 – р. Грунь (Гадяцький р-н., с. Хітці); проба № 4 – р. Ташань (м. Зіньків); проба № 5 – р. Коломак (м. Полтава). Аналіз відібраних проб річкової води проводився в Навчально-дослідній лабораторії аналітичних досліджень екологічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Отримані результати були порівняні з гранично-допустимими концентраціями для питної води (ДСанПіН 2.2.4-171-10), слід зазначити, що переважна кількість гідрохімічних показників річкової води (рН, розчинний кисень, БСК-5, аміак, нітрити, нітрати, хлориди, лужність, СПАВ, залізо загальне, мідь, свинець, кадмій, хром, нікель, миш'як) не перевищують норми. Однак спостерігається незначне перевищення окислюваності в річках Говтва і Грунь, Полузир'я та Коломак (0,1; 0,1; 0,2; 0,45 відповідно), цинку в річках Полузир'я та Грунь (на 0,26), в р. Ташань (на 0,14); а також перевищення марганцю в р. Ташань (в 6,1 раз).

Для оцінки стану поверхневих вод малих річок Полтавщини було обрано фізико-хімічний метод, тому що, він найточніше оцінює забруднення води конкретними забруднювачами, надає можливість класифікації якості річкової води [4]. На основі отриманих лабораторних даних нами було визначено клас якості річкової води для чотирьох малих річок області. Для цього було розраховано індекс забрудненості поверхневих вод річок за Методикою оцінки якості води за ІЗВ за обмеженим числом інгредієнтів: азот амонійний, азот нітритний, розчинений кисень та БСК-5. Отримані результати розрахунків показали, що всі поверхневі води малих річок Полтавської області належать до IV класу якості води (забруднена), а величина ІЗВ становила: р. Говтва – 3,1; р. Полузир'я – 3,5; р. Грунь – 2,7; р. Ташань – 3,6.

В дослідженні було проаналізовано та порівняно отримані результати гідрохімічних показників якості поверхневої води п'яти малих річок Полтавської області з нормативами якості поверхневих вод призначених для питних потреб; розраховано величину ІЗВ для чотирьох річок та визначено клас якості води.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Води і водні ресурси [Електронний ресурс]. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <http://geo.pnpu.edu.ua/waters.php>.
2. Огляд стану довкілля Полтавської області I квартал 2017 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.adm-pl.gov.ua/sites/default/files/upload/eco/1kv2017.pdf>.
3. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Полтавській області у 2015 році [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://old.menr.gov.ua/docs/activity-dopovidi/regionalni/rehionalni-dopovidi-u-2015-rotsi/poltavska_2015.pdf.
4. Сніжко С. І. Оцінка та прогнозування якості природних вод. – К.: Ніка Центр. – 2001. – 196 с.